

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

30 серпня 2024 року,

протокол № 2.

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2024 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЕТИКА БІЗНЕСУ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Доцент кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій кандидат
економічних наук, доцент
26 серпня 2024 року

_____ Віталій КУДЕЛЬСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішенням кафедри менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій
27 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, доцентка, кандидатка
економічних наук, доцентка

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

27 серпня 2024 року

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 9
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
4.2. Аудиторні заняття	– 9
4.3. Самостійна робота студентів	– 10
5. Методи навчання та контролю	– 10
6. Схема нарахування балів	– 11
7. Рекомендовані джерела	– 11
7.1. Нормативно – правові акти	– 11
7.2. Монографії	– 12
7.3. Підручники та навчальні посібники	– 12
7.4. Допоміжні джерела	– 12
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	–	073 Менеджмент
3. Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Соціальна відповідальність та етика бізнесу
5. Тип дисципліни	–	Обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ППО 18
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій
10. Семестр	–	п'ятий (дфн), шостий (зфн)
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3 / 90
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	36
% від загального обсягу	–	40,0
лекційні заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	50,0
семінарські заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	50,0
самостійна робота (годин)	–	54
% від загального обсягу	–	60
тижневих годин:		
аудиторних занять	–	2,0
самостійної роботи	–	3,0
3) заочна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	10
% від загального обсягу	–	11
лекційні заняття (годин)	–	6

% від обсягу аудиторних годин	– 60
семінарські заняття (годин)	– 4
% від обсягу аудиторних годин	– 40
самостійна робота (годин)	– 80
% від загального обсягу	– 89
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 1,66
самостійної роботи	– 4,44
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 9 Менеджмент. ППО 10 Облік і аудит. ППО 11 Теорія організацій ППО 13. Інформаційна безпека бізнесу
2) супутні дисципліни	– ППО 14. Операційний менеджмент. ППО 15 Тайм менеджмент та організація управлінської діяльності ППО 16 Економічний аналіз ППО 17 Маркетинг
3) наступні дисципліни	– ППО 19 HR-менеджмент. ППО 21. Цифровий маркетинг та аналітика соціальних мереж
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	Спеціальні компетентності СК 6. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо. СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту в управлінні бізнес-структурами.
Результати навчання	ПР 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПР 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

	ПР 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. ПР 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
--	--

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
1.1)	відтворювати передумови еволюції соціальної відповідальності бізнесу;
1.2)	називати етапи розвитку соціальної відповідальності бізнесу;
1.3)	характеризувати управлінську інформацію та її вплив на соціальної відповідальності бізнесу;
1.4)	називати основні принципи, норми і правила етики бізнесу;
1.5)	відтворювати базові категорії аналізу етичних засад бізнесу: «етика», «мораль», «моральність», «етикет» .
2. Розуміння	
2.1)	пояснювати зміст основних термінів соціальної відповідальності бізнесу;
2.2)	формулювати основні моральні якості особистості ділової людини;
2.3)	пояснювати порядок підготовки та проведення ділових зустрічей, переговорів та прийомів;
2.4)	пояснювати теоретичні засади соціальної відповідальності бізнесу;
2.5)	з'ясовувати базові аспекти лідерських якостей керівника в управлінні соціальною відповідальністю підприємства.
3. Застосування знань	
3.1)	будувати ефективну систему управління відповідальністю працівників;
3.2)	приймати участь у колективному обговоренні ділових проблем
3.3)	уміти організовувати і проводити індивідуальну бесіду, співбесіду, ділову телефонну розмову, ділові зустрічі, прийом ділового партнера;
3.4)	з'ясовувати особливості бізнесу в соціальній відповідальності;
3.5)	ефективно використовувати невербальні засоби спілкування.
4. Аналіз	
4.1)	аналізувати теоретичну конструкцію етики бізнесу як галузі знань та розуміти взаємозв'язки з іншими науками;
4.2)	оцінювати підходи, що розглядають взаємозумовленість моральності та підприємницької діяльності;
4.3)	здійснювати розподіл завдань між виконавцями;
4.4)	спів ставляти технології розробки різних видів відповідальності;
4.5)	виокремлювати роль та вплив професійної етики як окремої, ефективної складової соціальної відповідальності бізнесу в умовах сталого розвитку суспільства;
5. Синтез	
5.1)	проектувати систему комунікацій в управлінні відповідальністю;
5.2)	узагальнювати сучасні підходи до соціальної відповідальності бізнесу;
5.3)	установлювати відповідальні зв'язки між структурними підрозділами підприємства;
5.4)	поєднувати методи та прийоми формування персонального іміджу бізнесмена;
5.5)	узагальнювати основні етичні орієнтири у підприємницькій справі та поєднувати їх в єдиній, постійно діючій системі бізнес-етики організації;
6. Оцінювання	
6.1)	оцінювати ефективність менеджерських якостей в управлінні соціальною відповідальністю;

6.2)	аналізувати основні концепції бізнес-етики з урахуванням вимог щодо соціальної відповідальності бізнесу;
6.3)	аналізувати етико-психологічні проблеми ділового спілкування;
6.4)	проводити оцінку відповідності діяльності компанії стандартам професійної етики;
6.5)	оцінювати бар'єри, що перешкоджають етичному веденню бізнесу в Україні.
7. Створення (творчість)	
7.1)	розробляти програму індивідуального розвитку менеджера щодо формування у нього навичок етичної та соціально відповідальної поведінки в організації;
7.2)	проектувати алгоритм вирішення актуальних етичних дилем підприємницької діяльності;
7.3)	проектувати системи управління соціальною відповідальністю бізнесу із врахуванням сучасних технологій;
7.4)	пропонувати шляхи побудови етичних взаємовідносин із підлеглими, діловими партнерами та конкурентами;
7.5)	пропонувати заходи щодо підвищення ділового іміджу компанії з урахуванням галузевих особливостей.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та значення соціальної відповідальності бізнесу.

Поняття відповідальності в системі суспільних взаємовідносин. Групи мотивів щодо відповідальності індивіда та суспільної спільноти. Усвідомлення відповідальності. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення та складові елементи. Позиції щодо розуміння соціальної відповідальності різними суспільними групами. Рівні соціальної відповідальності. Форми прояву та реалізації соціальної відповідальності бізнесу. Заходи реалізації форм соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість. Фактори впливу на вибір соціально відповідальної поведінки організації. Переваги соціально відповідального підходу для бізнесу.

Тенденції соціальної відповідальності бізнесу на сучасному етапі. Передумови становлення і розвитку соціальної відповідальності бізнесу. «Відкрита» та «прихована» форма соціальної відповідальності. Принципи соціально відповідальної поведінки бізнесу..

Тема 2. Засади формування та розвитку соціальної відповідальності.

Соціальна політика держави. Моделі соціальної політики держави: ліберальна, корпоративна, суспільна. Бісмарківська та беверіджська моделі соціальної політики держави. Глобалізаційний підхід щодо реалізації соціальної політики держави. Історична трансформація поглядів на соціальну справедливість у суспільстві. Соціальна справедливість. Умови справедливості розподілу суспільних благ. Погляди на соціальну справедливість: егалітаристська, утилітаристська, роулсіанська, ринкова.

Тема 3. Управління соціальною відповідальністю бізнесу.

Місце соціальної відповідальності в управлінні організацією. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю. Система оптимального розподілу функціональних обов'язків, прав і відповідальності. Порядок і форми взаємодії між органами управління та персоналом. Співпраця із територіальними громадами. Програми соціального інвестування.

Політика управління соціальною відповідальністю. Розробка місії, цілей та завдань у сфері соціальної відповідальності. Інтеграція соціальної відповідальності у функції структурних підрозділів підприємства. Контролінг реалізації соціальних програм. Навчання персоналу у сфері корпоративної соціальної відповідальності. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю. Якість формування правових норм, контролюючих інститутів та інфраструктури. Партнерство та інституціональне інвестування. Якість продуктів та послуг. Запровадження та реалізація міжнародних стандартів.

Тема 4. Соціальна відповідальність суб'єктів суспільного розвитку.

Соціальне підприємництво. Соціальна місія. Мета соціального підприємництва. Потрійний результат діяльності підприємства (модель 3P: Profit – Planet – People): економічна, соціальна та екологічна ефективність. Підходи до визначення соціального підприємництва. Історія соціального підприємництва в Україні. Характерні ознаки соціального підприємництва. Соціальна відповідальність менеджера. Рівні соціальної відповідальності менеджера. Кодекс корпоративної поведінки. Функції корпоративних кодексів. Умови дієвості корпоративних кодексів. Типовий кодекс корпоративної поведінки.

Тема 5. Соціальні проєкти та ініціативи в діяльності організації

Основні кроки провадження у практику діяльності організації соціально відповідального підходу. Основні питання, які повинен вирішити менеджер в процесі вибору напрямку соціально відповідальної поведінки організації. Вибір суспільно корисної справи. Вибір ініціативи для підтримки соціально відповідального підходу. Розробка і втілення програми. Просування доброчинної справи. Основні інструменти реалізації соціальної ініціативи щодо просування доброчинної справи. Основні переваги для підприємства щодо просування доброчинної справи. Основні потенційні проблеми при застосуванні ініціативи «Просування доброчинної справи». Фактори успіху просування доброчинної справи. Доброчинний менеджмент. Соціальний менеджмент. План провадження заходів соціального менеджменту. Філантропія. Основні інструменти реалізації філантропії. Проєкт реалізації філантропічних заходів. Волонтерська робота. Соціально відповідальні підходи до ведення бізнесу

Тема 6. Значення етики в професійній діяльності менеджера

Теоретичні та практичні засади бізнесу як соціального феномена. Базові категорії аналізу етичних засад бізнесу: «етика», «мораль», «моральність», «етикет». Моральні принципи та основи етикету. Функції моралі. Традиція, право, мораль як види соціальної регуляції людської поведінки. Основні типи моральних норм: заборони і взірці. Види цінностей та їх вплив на формування особистісних і професійних якостей людини. Поняття «моральна цінність». Категорії етики та поняття моральної свідомості (добро, зло, свобода, відповідальність, обов'язок, совість, честь, гідність, справедливість, сенс життя, любов, щастя).

Розвиток та сучасний стан етичних теорій. Підходи, що розглядають взаємозумовленість моральності та підприємницької діяльності. Етичні норми бізнесу. Види етичних норм: універсальні, групові, особистісні. Етика відповідальності як методологічна основа розвитку етики ділових відносин XXI століття. Етичні засади сучасного бізнесу. Декларація Ко – «Принципи бізнесу».

Інституалізація етичних основ діяльності організацій. Глобальний договір ООН. Міжнародне товариство економіки та етики. Інститут соціальної та етичної відповідальності, мережа соціальних починань. Європейська етична мережа. Європейська мережа бізнес-етики. Поняття моделі підприємницької етики згідно з соціальною відповідальністю бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу. Сутність та зміст етики ділових відносин.

Тема 7. Етичні норми ділового спілкування

Сприйняття та оцінка партнерами один одного. Психологічна характеристика партнера. Обмін інформацією у спілкуванні. Вербальні й невербальні канали зв'язку. Організація взаємодії ділових партнерів. Комунікативні установки. Ефекти комунікативних установок. Індивідуальний вплив. Механізми індивідуального впливу: навіювання, психічне зараження, наслідування, переконання. Маніпуляція та актуалізація. Типи маніпуляторів. Особисті якості маніпуляторів та актуалізаторів.

Критерії культури усної мови. Проведення ділової бесіди та її аналіз. Особливості ведення ділової розмови по телефону. Специфіка роботи через перекладача. Ділове спілкування з журналістами. Форми колективного обговорення проблеми. Публічний виступ у діловому спілкуванні. Особливості публічного виступу по радіо та на телебаченні. Організація та проведення нарад. Виступ на бізнес-зборах. Ведення ділової документації.

Етичні порушення в процесі критики, що зустрічаються в діловому житті. Неприємні психологічні наслідки етичних норм тією особою, котра критикує. Рекомендації для тих, хто

критикує, і тих, кого критикують. Роль етичної сторони критики в повсякденному діловому житті. Послаблення етичних порушень значущості критичних зауважень.

Тема 8. Бізнес-етикет: сутність, правила

Поняття етикету. Історія розвитку етикету. Види етикету. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету. Етикет: регуляція людських взаємин і культура спілкування. Етикет як правила гри цивілізованих людей. Етикет як символічна поведінка. Різновиди етикету. Переваги та недоліки етикету.

Службовий етикет: моральні принципи і засади. Норми і правила службового етикету. Моральні та етикетні аспекти різноманітних форм ділової комунікації. Сучасний діловий протокол та етикет. Протокол як форма ієрархічного порядку. Основні принципи ділового протоколу. Протокол у міжнародному спілкуванні.

Стандартні етикетні ситуації. Національні манери вітання. Вітальні формули. Правила вітання. Супроводжуючі знаки вітання. Звернення. Звернення до незнайомої людини. Культура поведінки поза службою. Обов'язки чоловіків та привілеї жінок. Правила поведінки у громадських місцях. Поведінка в родині. Правила приймання гостей. Правила поведінки за столом.

Український комунікативний етикет. Традиційні форми і правила етикету (вітання, звертання, прощання, побажання, висловлювання вдячності, співчуття тощо) в українців. Моральні проблеми в етикетному спілкуванні. «Пристойне» і «непристойне» з точки зору моралі та етикету.

Тема 9. Імідж менеджера як ділової людини.

Історичний розвиток до форми й змісту візитівки. Візитівка як інструмент ділового спілкування. Форми використання візитівок у повсякденній діловій практиці. Правила вручення й отримання візитівок. Види візитівок. Перспективи використання візитівок в майбутньому. Вплив мережі Інтернету на різновиди, форми й практичне використання візитівок.

Сувеніри та подарунки в діловій сфері. Основні функції сувенірів і подарунків у діловій сфері. Основні вимоги до підбору та вручення подарунків у службовій сфері. Вартість подарунка як етичний критерій. Тенденції розвитку процесів піднесення подарунків у сучасному діловому світі. Відмінності при врученні подарунків як одному співробітникові, так і фірмі в цілому. Практичні рекомендації щодо вручення подарунка.

Взаємозалежність між зовнішнім виглядом ділового чоловіка та його успіхом в бізнесі. Характерні риси зовнішнього вигляду й манер сучасного ділового чоловіка. Неприпустимі речі в діловому одязі сучасного бізнесмена. Принципи формування гардеробу сучасного ділового чоловіка. Характерні особливості фактури й кольору тканин для чоловічого ділового одягу.

Історія розвитку вимог до жіночого ділового одягу. Характерні особливості сучасного жіночого ділового костюма. Основні вимоги до кольору, фактури, поєднання тканин, аксесуарів, прикрас тощо в одязі ділової жінки, в тому числі й верхнього одягу. Вплив аксесуарів, прикрас, зачіски, макіяжу на зовнішній вигляд ділової жінки. Перспектива змін вимог до одягу та манер ділової жінки. Постава, хода та манери.

Поняття іміджу та репутація. Іміджологія, іміджмейкери. Створення позитивного іміджу. Імідж ділового чоловіка: одяг, манери, набуття необхідних якостей. Імідж ділової жінки: необхідні поради. Майстер-план по створенню іміджу корпорації. Основні елементи корпоративного іміджу. Помилки, що можуть призвести до втрати іміджу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Сутність та значення соціальної відповідальності бізнесу	10	2	2	–	–	6	10,5	1	0,5	–	–	9
2.	Засади формування та розвитку соціальної відповідальності	10	2	2	–	–	6	10,5	1	0,5	–	–	9
3.	Управління соціальною відповідальністю бізнесу	10	2	2	–	–	6	10,5	1	0,5	–	–	9
4.	Соціальна відповідальність суб'єктів суспільного розвитку.	10	2	2	–	–	6	9,5	–	0,5	–	–	9
5.	Соціальні проекти та ініціативи в діяльності організації	10	2	2	–	–	6	9,5	–	0,5			9
6.	Значення етики в професійній діяльності менеджера	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
7.	Етичні норми ділового спілкування	10	2	2	–	–	6	10,5	1	0,5	–	–	9
8.	Бізнес-етикет: сутність, правила	10	2	2	–	–	6	10,5	1	0,5	–	–	9
9.	Імідж менеджера як ділової людини	10	2	2			6	8,5	–	0,5	–	–	8
	Всього годин:	90	18	18	–	–	54	90	6	4	–	–	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення розрахункових та ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

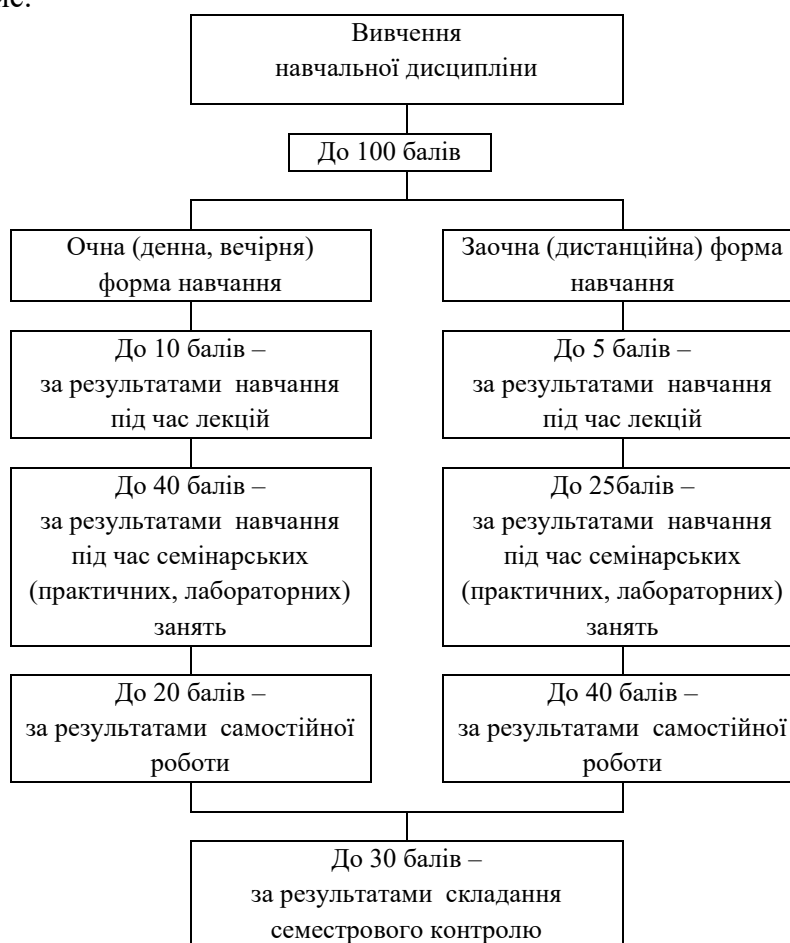
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або тестове опитування у Гугл-формі щодо засвоєння матеріалу;
- 2) усне або тестове опитування у Гугл-формі на семінарських заняттях усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Структура залікового білету включає 2 теоретичних питання, 20 тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані література

7.1. Нормативно-правові документи

1. Законодавство України про охорону праці URL: <https://education.profitteh.kiev.ua/mod/page/view.php?id=66> ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. Чинний від 2015-05-01. Вид. офіц. Київ. 2015. 13 с. URL: http://web.kpi.kharkov.ua/safetvofliving/wp-content/uploads/sites/171/2017/10/dstu_2293_2014.pdf.
2. Міжнародний стандарт SA8000:2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000:2001 Social Accountability International. URL: https://www.assistem.kiev.ua/doc/sa_8000-2001_rus.pdf 10.
3. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці. Вимоги. URL: <http://iso-management.com/wpcontent/uploads/2013/12/OHSAS-18001-2007-.pdf>.
4. Міжнародний стандарт ISO 45001:2018. Occupational health and safety management systems – Requirements with guidance for use. Системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці. Вимоги та рекомендації до застосування. URL: <https://pqm-online.com>.
5. Міжнародний стандарт ISO 26000. Керівництво для врахування соціальних вимог до компаній та організацій, яке служить для користувачів орієнтиром для сталого розвитку. URL: <https://www.dqsglobal.com/uk-ua/sertifikuje/iso-26000>.

7.2. Підручники та навчальні посібники

6. Антохов А. А. Інноваційні стратегії соціальної відповідальності бізнесу. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 18. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2018_18_3.
7. Балуєва О. В., Боднарук О.В. Соціальна відповідальність. Навчальний посібник. Маріуполь. ДонДУУ. 2017. 284 с. URL: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/24677>.
8. Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу. Навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій. 2020. 222 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_2168_88978048.pdf.
9. Матушкіна М.В. Корпоративна соціальна відповідальність. Навч. посібник для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей економічного профілю. 2017. 201 с. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1795/1/Matooshkina.pdf>.
10. Олійник О.О. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Рівне. НУВГП. 2016. 222 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/11226/1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.%20%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%9E..pdf>.
11. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с. URL: <https://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>.
12. Радченко С.Г.. Етика бізнесу. Навч. посіб. 2-ге вид. переробл. і допов. К. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2014. 396 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjI=/73b96e0500c677b4628c3c63e0635779.pdf>.
13. Саприкіна М. А. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика. Підручник. За наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С. К. ТОВ «Фарбований лист». 2011. 480 с. URL: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view>.
14. Сушик І.В. Етика бізнесу. Навч. посіб. Луцьк. РВВ Луцький НТУ. 2019. 268 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/202111/%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD.pdf>.
15. Чирва О. Г., Чирва Г. М. Етика бізнесу. Навч.-метод. посіб. для аудиторного та самостійного вивчення дисципліни МОН України. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань. Візаві. 2021. 115 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/16597/1/%D0%95%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD.pdf>.

7.2. Монографії:

16. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку. Монографія. За наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К. КНЕУ. 2015. 519 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/11583/sotsial_vidpovidal_15.pdf;jsessionid=8863E4462010D9141D71BD5404FE9020?sequence=1.
17. Соціальна безпека: теорія та українська практика: монографія. За ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогового. К. КНЕУ. 2012. URL: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/ustv/ustv_praci/ustv_pr.

7.3. Допоміжна література

18. Белобородова М. В. Особливості впровадження екологічної відповідальності в стратегію розвитку промислових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17(1). С. 20-24. URL:

[http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_17\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_17(1)_6).

19. Бобко Л.О. Корпоративна соціальна відповідальність в українській бізнес практиці. Тези доповідей І Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 27 жовтня 2016 р. : у 2 ч. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2016. Ч. 1. 2016. С. 87-89. URL:http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/Zbirnyk_C1-2.pdf

20. Бобко Л. О. Сучасні тенденції та проблеми корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2019. № 4. С.174-180. (Index Copernicus). URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/4/103.pdf>.

21. Бобко Л. О. Проблеми корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2019. №5. С.90-98. (Index Copernicus). URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7043>

22. Гітис Т. П., Собчук А. Г. Дослідження зарубіжного досвіду соціальної відповідальності бізнесу і можливості його адаптації до вітчизняних умов. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 3. С. 70–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2017_3_10.

23. Горбова Ю.С. Соціологічний контекст практик корпоративної соціальної відповідальності в Україні. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/dis_horbova.pdf.

24. Кудельський В.Е. Вплив війни на ринок праці в Україні *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. Вінниця - Відень: ГО «Європейська наукова платформа». НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». 2024. № 40. 642 .С.150-157. URL:<https://DOI.org/10.36074/grail-of-science.07.06.2024.017>.

25. Кчузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2021. № 2 (6). С. 56-64.

26. Мороз О. В. Соціальна відповідальність бізнесу: нова форма конкурентного ведення бізнесу та ефективного функціонування капіталістичного суспільства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 20. С. 3-11/ у: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2019_4_13.

27. Як змінилась корпоративна соціальна відповідальність компаній в умовах війни? URL: <https://budni.rabota.ua/ua/corporate-culture/yak-zminilas-korporativna-sotsialnavidpovidalnist-kompaniy-v-umovah-viyni>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Інтернет-сторінка, присвячена Глобальному Договору ООН. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/gd-oon-v-ukraini/>

2. Інтернет-сторінка, присвячена питанням розвитку СББ в Азії (CSR Asia). URL:<http://www.csr-asia.com/index.php?linksid=9>

3. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про компанії-члени КСВ Європа. URL:<http://www.csreurope.org>

4. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про Стандарт SA8000. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0015697-07#Text>

5. Офіційний сайт Інституту Етики Бізнесу. URL:www.ibe.org.uk

6. Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні. URL:<https://csr-ukraine.org/>

7. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

8. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

9. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.

10. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України URL: <http://mon.gov.ua>.

11. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

12. Пошукова система Google Scholar URL: <http://scholar.google.com.ua/>.

13. Пошукова система Scopus URL: <http://www.scopus.com/home.url>.